

గడుసు వెండ్లకు

బ్ర. శ్రీ మల్లాది అచ్యుతరామశాస్త్రిగారిచే
రచియింపబడినది

పబ్లిషరు, రంగా కృష్ణమ్మగారి కుమారుడు
వెంకటరత్నం.

నా.బుక్సు సెల్లర్ అండ్ పబ్లిషర్, విజవాడ.

కాపీరైట్. 1922. వెల 0-1-0.

శ్రీ లక్ష్మీవిలాస ముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ.

సంపూర్ణోత్తర రామాయణము

వెల 1-4-0

ఇందు శ్రీరాముడు సీతను నరణ్యమాలకు బంపుట మొదలుకొని శ్రీరామ నిర్యాణమువరకు సంపూర్ణ ప్రాయబడినది. ఇయ్యది యంతనకు నెచుచేతను రచింపబడి యుండలేదు. ఇందు చాకిలిపోత, లక్ష్మణుడు సీతను నరణ్యమాల విడిచినప్పుడు, సీతయొక్క చింత, కుశలపుల యుద్ధము, హనుమత్సుగ్రీవుని కుశలపులతో బోరుట, శ్రీరామయముల సంభాషణ, ప్రణామనరవేర్చుకొనుటకై శ్రీరాముడు లక్ష్మణుని పరిత్యజింప మొదలగు విషయములు చక్కగా వ్రాయబడినవి. వరులకును, బ్రదర్శకులకును, మిగుల నుపకరి. ఇందు చక్కని పార్శ్వ కర్నాటక ముల్లు 80 చేర్చబడినవి.

లయువారు:—

రంగా వెంకటరత్నం.

బుక్కు సెల్లర్ ఆంధ్ర పబ్లిషర్. జెజువాడ.

శ్రీ భేరువాశీష్వరై నమః.
గ డు సు పె ం డ్దా ము.

ఉ॥ శ్రీ గళు దేహమర్థము హరించిన శైలజ
పాదపద్మమూలే
భోగినయానుతోమ్ముపయి ముద్దులుగుల్కైదు
లచ్చిపాదమూత్
యాగమనేత నోట ననయగుబు వసించెడు
తల్లియద్దులన్
సాగిలిమొక్కెదన్ గడుసు జాయ నుసంగక
యుండ వేతుగున్॥

గీ॥ గడుసు భార్యయకలవారి కష్టములను
చెప్ప వ్రాయగఁబూతిఁగా జేతిగాదు
కాని స్మరణకువచ్చిన వానివ్రాయ
బూనసాధులు మడిఁగోప మూనరెపుడు॥

ఉ॥ వ్రాసిన మాటలిందుల నబద్ధమలూ నిజమా
కవీశ్వరుం

దీసున నానుచారివయి నేమియొక్కప్పునఁ

జేసి యిట్లుగాఁ

జీసెను చూడగావలయు స్త్రీపురుషాదులు

న్యాయవృత్తితో

వ్రాసితివాస్తవం బనుభవంబునైన

యదాధా మేగదా॥

గీ॥ ప్రాప్తనాజిత పాపసాభాగ్య గరిమ
వలన గలుగును గయ్యాళిభార్య పుడమి
గడుసుపెండ్లాముతోడను కాపురంబె
నరక మనఁగనువేరొక్క టరయఁగలదె॥

గీ॥ గడుసుపెండ్లామె డయ్యంబు కాద జగతి
గడుసుపెండ్లామె రక్కసికాద భువిని
గడుసుపెండ్లామె యమదూత కాద జగతి
గడుసుపెండ్లాము వేపుడా! వలదు వలదు॥

సీ॥ బియ్యముప్పును పప్పు వెలబెట్టి చాటుగా
వెరువక పరుల కేవేళనమ్ము

మెడలోన వున్నైపూసలుదీసి తెగనమ్మి
 జీడీలుపప్పు బెల్లాలుకొనును
 గడియమైనగృహంబుకడ నుండమెల్లక
 కాలు నిల్వకపెత్త నాలకేగు
 పెద్దపిన్నలువచ్చి వీధిసావడినున్న
 వేళకేకల నింట వేయసాగు

గీ॥ కలవిలేనివి కల్పించి కలహమునకుఁ
 గాలు దువ్వచు మగడు పోట్లాడెననుచు
 హోరుహోరున నేడ్వగా బారువెట్టు
 గడుసుపెండ్లాము పోకల నుడువ వశమె॥
 శ॥ మగనితోవాదులాడు పెడనూటలు బల్కు

సిగ్గువీడఁగా
 తెగబడుపెత్తనాల్పలిపి తీరదుచాకిరి
 యంచు చెంబులన్
 పగులగ్గొట్టిదేమనగ వ్రాతలు వాకిపు
 లూడ్వ భూముతే

లగగను బుద్ధులేమనగలం దగినట్టులె
చేసి తేననున్॥

గీ॥ కాపురంబునఁజేనాడు కాలుపెట్టు
కొంపకానాఁడె తిప్పలు కూడబెట్టు
కోడలుగృహప్రవేశమానాడె యుత్త
గారు గంగాప్రవేశమానాడె యనగె॥

ఉ॥ తిమ్మినిబ్రహ్మజేయువడిఁ దిమ్మిగజేయును
బ్రహ్మ నెంతరో
షమ్మునమాటలాడిన విసంబును గ్రక్కుచు
మాటలాడు న్యాయమ్మున
కెప్పుడొట్టునడ దావిజిపట్టున
యారునూరుగా
నమ్మిక నూరులారయిన నేగతివీడ
దదేరుపోయినన్॥

చ॥ కరణముకాపుకాపగు మగండప్రకొట్టెలు
కొట్టెదోభి!

కరకరలాలికన్న మిడఁగానుపకారమె?

యూరికెన్న సం

బరమికఁ జాలుఁజాలు పెరవారలువిన్నను

నవ్విపోదు ర

ల్లరులిక మానుమంచను చలంబెపుడొ గడ

ధూతకెన్నఁగా॥

5॥ తనయునిమీఁదకోపమునఁ దప్పెలనేలను

గొట్టు భరతపై

కినుకనుజూప నాత్మజుని గిల్లు సరేయను,

మూల్గు, చానగా

మనమను, వాడవారలతో మండిననీయిలు

బాగటందు రీ

వనితలు ఘోరులైన మగవారికిఁ బేరు

ప్రతిష్ఠలుండునే॥

సీ॥ పెనిమిటి బియ్యలై ఘనతఁదెచ్చినగాని

తరుణులవలన నల్లరులుకావె

మగఁడు పండితుఁడంచు మర్యాదఁ తెచ్చిన

తరుణుల వలన నల్లరులురావె

భతఁజన్నముజేసి కీర్తిఁదెచ్చినఁగాని

తరుణుల వలన నల్లరులురావె

కాంతుడుప్రభువంచు ఖ్యాతిఁదెచ్చినఁగాని

తరుణుల వలన నల్లరులురావె

సీ॥ వేయిమాటలికేల నీప్యధివిలోన

పరువు మర్యాదలిహమును పరము కర్మ

లాడువారలుపెట్టిన యపియ బిక్ష

గాన, గయ్యాళిదేవుఁడా! కట్టవలదు॥

సీ॥ ఆత్మమావలపొత్తు బొత్తుగాఁగిట్టదు

తోడికోడలెయుండ గూడదెప్పుడు

పదినెలు మగదల్లు బావలునట్టింట

తచ్చాడ కజ్జాలు తగులుకొలుపు

పసిసేయ దేహంబు భారమం చసచెప్పి

బాడనానట్టింట బుడుకొనును

ఇరుగింటి పొరుగింటి కరిగి తచ్చనలుచ్చ
రించిపోట్లాటలు పెంచనించు

గీ॥ వీరి జట్టునువారికి వారిజట్టు
వీరికిని ముడిపెట్టిన వేడ్కజూచు
వీలుగల్గిన జివ్వకు గాలునువ్వు
గడుసుపెండ్లము దేవుడా వలదు వలదు॥

గీ॥ ఎరువుసొన్నలు బెట్టుల బరువుచేటు
యెబెట్టగ మిక్కిలి తీపుచేటు
జొండునుక్కటిపోయిన నప్పుచేటు
అనుచు దెలియదు గయ్యాళు శారజగతి॥

గీ॥ భరణమాటకు నెదురాడ వలయున నెఱు
నోమె నోతురుగయ్యాళి భామశార!
ఇతర నోముక ధాక్షత వేమరచిన
మగనికక్షతలేపూట మరచిపోరు
చ॥ ఎరువని కొన్నిభూషణము లెచ్చటనో
ప్రతిమాలి నెచ్చి సం

బరమునవానిఁ బెట్టుకొనిమైమరపైయవి
 కొన్ని బారవై
 చి రయమునకా రహస్యముగఁజేయగఁ
 గంసలవానికివ్వ వా
 జేరుగ ననంగ దండుగల నెప్పుడుబెట్టు
 గయాళిగంపలా॥

చ॥ వెలుపల నుండిన స్త్రగఁడు వేళకుకూడిడ
 లేదటంచుఁ గా
 గలగలలాడి తిట్టుకొని కాంతునికవ్వము
 లెన్న కేను నీ
 నెలదినము ల్ప్రియాసపడ నేటికి
 రెండు దినాలకూటికై
 మలమలమాడ్చు చుంటిరిదిమాడెను
 కారములేదదెట్లు చీ
 మలు గల వెట్లుతిందు గతిమాలిన
 కాపురమెన్నడైన నీ

యిలు తగులడ్డ పోఖ్యము లభించును
 మీకును నాకుదైవమే
 వలను గలండానాకయిన వచ్చినచావును
 మీరుపోకుపో

రులు వదలించుకొంచును పరుండెద రెవ్వరి
 వంచనైననా
 వలననె కష్టమబ్బు పెటనారలువచ్చిన
 జచ్చినట్లుగా
 గడగడ్డలాడిచేయుదురు కర్మము నా
 పొడయైన బొత్తుగా
 జడదికపూటకూర్చుతిని వచ్చెద
 మంగళస్మార మమ్మి నా
 వలనను దప్పులేదికను వచ్చినవా
 కానెవచ్చె యిదిక
 కొడుకునుగోడగడ్డలును కుంపటిసెత్తుదు
 రిప్పుడిట్లు నా

వలికిని గట్టి పెట్టుమరు పాడియొసంగెడి
 గోవునంచు దా
 జలజలకంట నీరమును జార్చుచు నేడ్చుచు
 రద్దిసేయడే
 గడుసు తెలందియొక్కొతె కాపురమాపయి
 నెట్లుబోయినాన్

ఉ॥ పోవలెనేకుదింటికిని ముందర
 తొందరగాను వంటకం
 పీ వొనరింపు మన్నను సరే యిదియొప్పుక
 కున్నదే యటం
 కాపలనాడవారలతో నాకబు రీకబురాడి
 తొమ్మిదిం
 కావుకువచ్చి పొయ్యిలోక పట్టెడుగుడ్డలు
 కిర్పనాయిలున్
 దా విజలించి కట్టెలోక తట్టెడు
 గుక్కి వేగమేపొయ్యిని

జావికిఁజూయిన్నానము గజాలునదా
 నొనఁగించి వచ్చుచో
 దోపలొనెవ్వరోయొక రెదోయని రంచును
 దొమ్మిలాడి నా
 పావునుచెల్లఁబెట్టినవాకిట పెద్దఁగ
 రద్దిసేయుచున్

గానలెవంట నాకని యెగాదిగమంటలు
 పెట్టినాథుఁడే
 పోవలెవేళ యైన దన బుద్ధినిమానకపోలి
 రింతలో

జావుకొనంగఁజూయెదరె వండినపిండమ
 దేమిసేతు నే
 కావనకత్తిమీద నెటుసల్పుదు సామనివే
 విస్తరిన్
 దావడివేడియన్న మొకతట్టున ఉత్పన్ను
 వేడిచారు మీ

కేవిధి యిష్టమేకద భుజించు డటంచును

బల్కవేళయై

పోవగ నన్నమే తినకపోయెడు భతాను

జూచినేనిదే

శావినోయేటిసోపడెద ప్రాణముపాపెదనంచు

ధూతానయై

చావగఁబర్చులెట్టగ బజారునగుంపులు

గూడియందరీ

కావరమేల నామగని కాల్పుచుతిప్పలు

బెట్టుచున్న దం

చావల వారునవ్వగ రహస్యముగా బ్రతిమాల

భతాదా

బోవుడు రింటికింగడును బొందలుకొండలు

లోకమందునన్

ఉ॥ శేతనుడబ్బు లేనపుడచీరలఁదెమ్మను

తెచ్చియిచ్చినన్

నేతవిగావు సూటపదిచాబరుగాదిది

మొద్దుగుడ్డ నా

వ్రాతయటంచు మూతిబిగ బెట్టియె కట్టును

నాలునాళ్ళ కే

రాతినెకొట్టిచించి యిదివ్రాతదికొట్టున

జీకిపోయె నీ

2

వాతనువై చెనతకకులు బట్టుతేవెటు

చత్తుమీ కప

ఖ్యాతియెలేకపోయెన దిగంబరినాదునటంచు

యేమొ వే

కోతలుకోసియేటికెటా కోకలనిర్వది

కట్టిచించుగా

నాతియొక్కర్తుధూతకయయి నాధునిమాటం

దిట్టిపోయుచుకా

నాలుగునాళ్ళకొక్క నగనాణెముకాదని

మాడ్చిదేయ గం

సాలి కొసంగిపట్టెడ పసందుగ లేవని

నానుజేయఁగా

సూలినిబెట్టియిద్దియును గూడదటంచుచు

దానిమూర్చి దా

కాలికి వేలికొయ్యకటి కాదగునంచును

బెట్టుదండ్యగల్.

1. పెంకెమగఁడైననాడుది వేగలేదు । గడుసుభార్యతో

మగవాఁడు గడుపలేదు । కానిపెండ్లాము గుణవతి

యైనమగని । గూడ, దీసెమశక్తి జేకూరునుమ్ము!

2. కీర్తియపక్షితిఁ స్త్రీలచే గిట్టుపుట్టు । గానగ. చూపు

లెందైన గలిగియున్న । వారుసాధ్యులు గాగల వార

టంచు । మొదలుపెట్టితిన్వార మొక్కిసతులు॥

3. పతులకేవేళహితులయి సతులువఱలి । చదువుసంధ్య

లుచక్కగా ముదముతోడ । వృద్ధి జేయుచువెలదులు

విహితవృత్తి । జగతిగీర్తినిగాంచుత కాశ్వతిముగ!

సంపూర్ణము.

10935

శ్రీ రసిత శ్లోకా సమీప ఆపణమాలి

1013

8708

వీధిలగ్నమాలి

శ్రీరస్తు.

శ్రీ రసికజనానందోదయ పదములు.

ఇది

శ్రీలక్ష్మీనారాయణ చరణారవింద సేవతుండును నల్లూరి
పంశ వయఃపారావార రాకానుధాకరుండును విఖనస
కులాలంకారుండును వేంకటాచార్య తనూభవుండును
నల్లూరు నరసింహాచార్యులగారిచే సుఖవాసిపంశ
దుగ్ధకూపార కుముదబౌంధవుండును నల్లూరు
పాలెగ్రామ పితేకోర్టు తీర్పులయందు నైపు
ణుండును నారయగారి ప్రోత్సాహమువలన
రచియింపబడి

శ్రీ పేరుకలపూడి వేణుగోపాల కరుణాకటాక్ష
సంలబ్ధ సరసకవితాధుర్యులగు శ్రీమాన్
పరాశరం శేషాచార్యులవారిచే
బరిష్కరింపబడి

మ॥ రా॥ రా॥ శ్రీ॥ కొమ్మూరిపుల్లయ్యగారి
స్వకీయ

బాపట్ల శ్రీకన్యకాపరమేశ్వరీ ముద్దాక్షరశాలయందు
ముద్రింపింపబడియె.

1914.

